

طراحی الگوی مشارکت های مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی
تجدید شونده استان ایلام

باقر ارایش ، سید جمال فرج اله حسینی

- ۱-دکتری ترویج و آموزش کشاورزی و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام
- ۲-دانشیار ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

چکیده:

هدف اصلی تحقیق حاضر طراحی الگوی مشارکت های مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده استان ایلام می باشد. تحقیق حاضر از نوع کاربردی و روش تحقیق از نوع علی ارتباطی می باشد. جامعه آماری شامل دو گروه کارشناسان و مدیران منابع طبیعی و بهره برداران عرصه های منابع طبیعی هستند. حجم نمونه جامعه بهره برداران به کمک فرمول کوکران ۳۱۷ نفر و برای جامعه کارشناسان ۵۶ نفر محاسبه شده است. روش نمونه گیری در تحقیق حاضر از نوع روش های نمونه گیری طبقه ای، خوشه ای چند مرحله ای برای جامعه بهره برداران و نمونه گیری تصادفی ساده برای جامعه کارشناسان می باشد. ابزار اصلی این تحقیق پرسشنامه می باشد که از لحاظ روایی بر اساس نظرات متخصصان و از نظر پایایی نیز با اجرای آزمایش آن انجام شده و مقدار آلفای آن ۰.۸۸٪ محاسبه شده است. برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی به کمک نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۵ استفاده شده است. در این تحقیق برای آزمون فرضیه ها از ضرایب همبستگی، رگرسیون چند متغیره، تحلیل مسیر، آزمون کروسکال والیس و تحلیل عاملی استفاده شده است. نتایج این تحقیق نشان داد که در جامعه آماری کارشناسان و مدیران از بین ۷ متغیر عوامل سیاسی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، روان شناختی، قابلیت های مروجین منابع طبیعی، محتوی برنامه های ترویج منابع طبیعی و برنامه ریزی ترویجی، فقط عوامل اجتماعی - فرهنگی بر متغیر وابسته مشارکت مردم نقش داشته اند. نتایج تحقیق در جامعه آماری بهره برداران نشان داد که بین سطح مشارکت مردم در گروه های سنی مختلف و نیز نوع مالکیت آنها در زمینه حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی اختلاف معنی داری وجود ندارد. در حالیکه سطح تحصیلات بهره برداران، میزان استفاده از رسانه های ارتباطی، اعتماد بهره برداران به مجریان طرح های منابع طبیعی، مشورت با بهره برداران قبل از اجرای طرح ها، تعداد دام، نوع شغل، عضویت بهره برداران در نهادها و سازمان های مردمی، منزلت اجتماعی بهره برداران، ویژگیهای فرهنگی بهره برداران، توجه به علائق و نیازهای بهره برداران، تمایل بهره برداران به مشارکت، میزان دانش فنی بهره برداران، وضعیت موجود برنامه های ترویج منابع طبیعی، حمایت های سیاسی و قانونی از بهره برداران، میزان تسهیلات دریافتی بهره برداران، سازماندهی همیاران طبیعت نقش معنی داری بر مشارکت مردم در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده داشته اند.

کلمات کلیدی : مشارکت، مردم، ترویج منابع طبیعی، سازمان های مردمی

مقدمه:

منابع طبیعی هر جامعه ثروت آن جامعه است که فقط به نسل حاضر تعلق نداشته، بلکه میراثی است که متعلق به آیندگان نیز هست. جنگلها و مراتع (منابع طبیعی تجدید شونده) گسترده ترین منابع محیط زیست کره زمین محسوب می شوند و به علت نقشی که در کنترل آبهای سطحی، مبارزه با آلودگی هوا، مبارزه با فرسایش خاک و حفظ و تولید آن، جلوگیری از آلودگی صوتی محیط، تفرجگاه زندگی انسان ها، تعدیل آب و هوای یک منطقه، جلوگیری از رانش زمین، تولید مواد دارویی و صنعتی و تعادل زیست بوم ها دارند، از عوامل پایه در فرایند توسعه پایدار به شمار می روند. (خسروشاهی، ۱۳۸۴). به همین دلیل حفاظت، احیاء و بهره برداری صحیح از این عرصه ها وظایف مشترک نهادهای بین المللی، دولتها، سازمان های غیر دولتی^۱، تشکل های محلی^۲ و دوستداران طبیعت قلمداد می گردد. اما باید اذعان داشت که در هیچ برهه ای از تاریخ جوامع انسانی نقش منابع طبیعی تا این حد سودمند و حیاتی برای انسان نبوده و نیز هیچگاه موجودیت آنها در سطحی این چنین گسترده بوسیله انسان مورد تهدید واقع نشده است. (مجنونیان، ۱۳۷۸).

استان ایلام یکی از استان های واقع در غرب کشور و در مسیر منطقه رویشی زاگرس می باشد. این استان مجموعاً ۱۱ درصد جنگل های حوزه زاگرس و ۴ درصد جنگل های ایران، ۴/۹۷ درصد کل مراتع رویشی زاگرس و ۸٪ درصد کل سطح مراتع ایران را به خود اختصاص داده است. از طرف دیگر ۸۷/۳۸ درصد کل سطح استان را منابع طبیعی تشکیل داده اند. (سازمان جنگلها و مراتع کشور، ۱۳۸۵). با توجه به روند کنونی منابع طبیعی در کشور و استان و مشکلاتی که در این زمینه متوجه نسل حاضر و آیندگان شده است، سرعت تخریب با اقداماتی که در زمینه حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی انجام می شود، قابل مقایسه نیست. در جهت فائق آمدن بر این مشکلات نقش دولت به عنوان برنامه ریز و حمایت کننده طرح های منابع طبیعی روشن و مهم می باشد. اما واضح است که اجرای این گونه طرح ها نیازمند مشارکت مردم می باشد. مساله اصلی این است که مردم استان در طرح های حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی مشارکت نمی کنند و رویکرد آنها به منابع طبیعی بیشتر مبتنی بر بهره کشی و بهره برداری ناصواب از این منابع خدادادی است. بطوریکه تخریب جنگلها، قطع درختان به هنگام گردش، آتش سوزی، احداث مسکن، استفاده بی رویه از جنگل ها از طریق نگهداری دام، کندن گیاهان مرتعی، تعرض به مراتع به بهانه کشت دیم، استفاده بی رویه از مراتع (حضور زودتر و خروج دیرتر از مراتع)، رقابت در بهره برداری هر چه بیشتر از مراتع و استفاده بی رویه از مراتع در تمام نقاط استان به چشم می خورد. (همتی، ۱۳۸۲). همچنین به نظر می رسد که نگاه جامعه روستایی و عشایری استان به لحاظ تاریخی و فرهنگی نسبت به برنامه های ارائه شده از سوی دولت، نگاه مثبتی نبوده و حتی منفی می باشد. بطوریکه در طرح هایی نظیر تعادل دام و مرتع، طرح هادی، طرح صیانت از منابع طبیعی و نهضت سبز علیرغم صرف هزینه های هنگفت دولتی کمترین میزان مشارکت مردم به نسبت سایر استان های حوزه رویشی زاگرس وجود داشته است. (سازمان جنگلها و مراتع کشور، ۱۳۸۵). در استان ایلام به دلیل هنجارهای فرهنگی و قومی زمینه های مشارکت مردم بیشتر معطوف به مشارکت در زراعت، مشارکت و همیاری در گردآوری محصولات دامی، مشارکت در پرورش و نگهداری دام، مشارکت و همیاری در صنایع دستی و مشارکت در مراسم عروسی و مرگ و میر می باشد. و اقبال چندانی نسبت به مشارکت مردم در عرصه های منابع طبیعی به چشم نمی خورد. نتیجه عدم مشارکت مردم در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی را می توان در افزایش نرخ تخریب این منابع به نسبت ۱/۳ برابر سایر استان های حوزه زاگرس و افزایش ظرفیت چرا به نسبت ۵/۳ برابر ظرفیت مراتع و افزایش روند روبه رشد مهاجرت بهره برداران به شهرها جستجو کرد. (همان منبع، ۱۳۸۵)

تجربه گذشته بیانگر آن است که جلوگیری از تخریب منابع طبیعی و اعمال مدیریت پایدار بر این منابع به دلیل گستردگی عرصه های منابع طبیعی از یکطرف و محدودیت منابع دولتی از سوئی دیگر از عهده بخش دولتی به تنهایی خارج است. بنابراین همکاری و مشارکت مردم و دولت به عنوان یک سیاست راهبردی در جهت دستیابی به اهداف و مأموریتهای محوله امری اجتناب ناپذیر است. (شاعری، ۱۳۷۷).

توجه به منابع طبیعی از دیدگاه های مختلف مورد توجه محققان و اندیشمندان قرار گرفته است. هر یک از محققین، از زوایای مختلف عوامل تاثیر گذار بر منابع طبیعی را مورد بررسی قرار داده اند (ملک محمدی، ۱۳۷۷)، (رزاقی، ۱۳۷۸)، (کاشانی، ۱۳۸۱)، (ثمیری، ۱۳۸۲) و (شریعتی، ۱۳۸۲) به نقش و تاثیر آموزش های ترویجی (با تاکید بر آموزش های عملی) در حفظ، احیاء

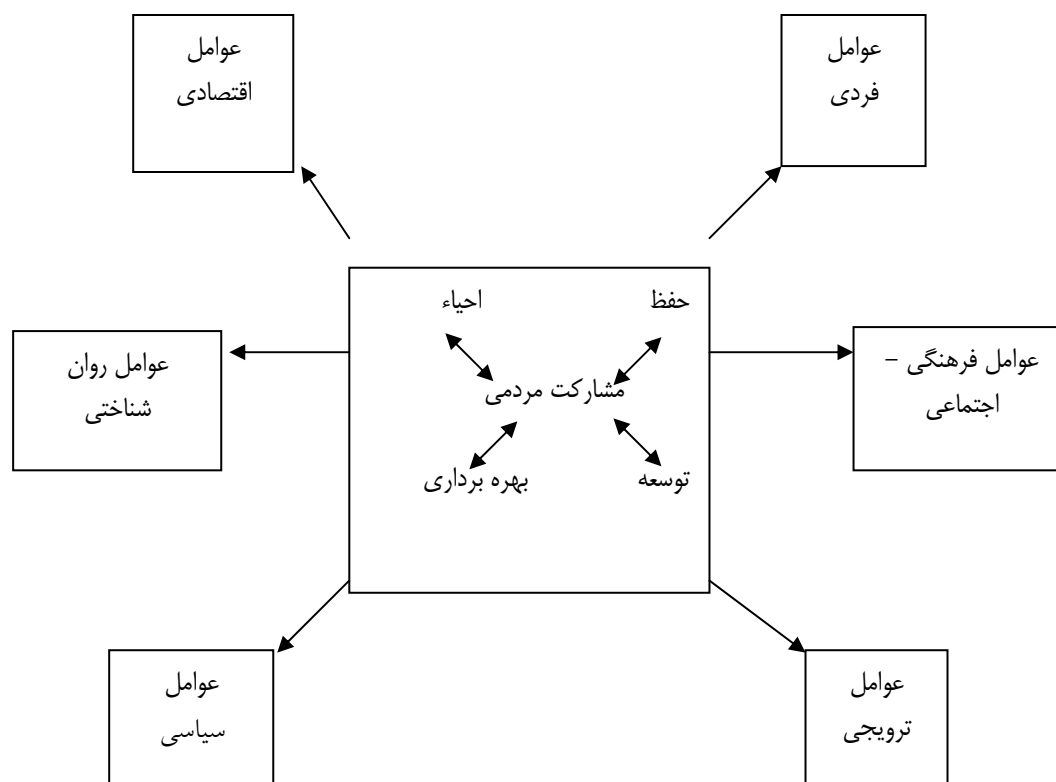
¹ - Non Governmental Organization

² Community- Based Organization-

توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده اذعان دارند. (متولی، ۱۳۸۲) و (عثمان پور، ۱۳۸۵) معتقد به تاثیر عوامل فردی نظیر (سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، محل اشتغال، موقعیت محل خدمت، وضعیت تاهل، منابع تامین درآمد، میزان علاقه، تعداد افراد خانواده، نوع شغل، سن) در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده می باشند. (خلیقی و قاسمی، ۱۳۸۲). (حسینی، ۱۳۸۴) از دید اقتصادی موضوع را مورد بررسی قرار داده اند. (رزاقی، ۱۳۷۸)، (Fisher, 1993)، (کاشانی، ۱۳۸۱)، (berger, 1993)، (ملک محمدی، ۱۳۷۳) و (میربد، ۱۳۸۱) به تاثیر نهادها و تشکل های مردمی، سازمان ها غیر دولتی در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده اذعان دارند. عده ای دیگر از محققین به نقش و تاثیر دولت (رفع محدودیت های قانونی مالکیت مردم، اعتقاد به تمرکززدایی و واگذاری امور، تقویت رابطه دولت و مردم، انجام تعهد از سوی دولت، اعتقاد به مشارکت مردم، قابلیت حرفه ای مسولین و کارشناسان، آگاهی بخشی به مردم، شناخت مشکلات مردم و سیاست گذاری مناسب) در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده اعتقاد دارند. (ثمیری، ۱۳۸۲)، (موسوی، ۱۳۷۹)، (شادی طلب، ۱۳۸۱)، (شریعتی، ۱۳۸۲)، (متولی، ۱۳۸۲)..

(حسینی، ۱۳۸۴)، (پاپ زن، ۱۳۸۴)، (Barret, 1991) و (Koder, 1995) عوامل اجتماعی را در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده موثر تلقی کرده اند. (پاپ زن، ۱۳۸۴)، (ازکیا، ۱۳۸۰)، (حسینی، ۱۳۸۴)، (ملک محمدی، ۱۳۷۳) عوامل روانی (اعتقاد به مشارکت درست، تعهد بهره برداران، طرز فکر مردم، توجه به علائق و نیازها، تشویق بهره برداران، نگرش نسبت به کار گروهی) را موثر در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده تشخیص داده اند. برخی دیگر از محققین، (پاپ زن، ۱۳۸۴)، (Redely, 1973) به عوامل فیزیکی و ساختاری (قدرت، سلامت فیزیکی، توانایی فیزیکی) در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده اشاره نموده اند. (ملک محمدی، ۱۳۸۰)، (شاعری، ۱۳۷۷)، (شریعتی، ۱۳۸۲)، (ثمیری، ۱۳۸۲)، (FAO, 2007) آموزش حرفه ای مروجین منابع طبیعی و شرکت مردم و بهره برداران در کلاس های آموزشی را موثر در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده دانسته اند. در تحقیقی (شریعتی و همکاران، ۱۳۸۲) متغیرهای سطح سواد، میزان آگاهی از اهمیت و فواید جنگل، شرکت در کلاس های آموزشی - ترویجی، استفاده از نشریات و مجله های ترویجی، استفاده از فیلم های آموزشی، استفاده از جلسه های سخنرانی، استفاده از برنامه های آموزشی رادیو، استفاده از تلویزیون، دفعات تماس با مروجان، دفعات تماس با محافظان افتخاری و تأمین سوخت توسط دولت مورد بررسی قرار گرفته اند. در تحقیق (محمدی، ۱۳۸۲) عواملی چون انگیزش، آگاهی اجتماعی، وابستگی به دولت، اعتماد به مجریان طرح، پایگاه اجتماعی، اختلافات قومی، انسجام جمعی مورد بررسی قرار گرفته اند. در تحقیق (متولی، ۱۳۸۲) بین متغیرهای همکاری سازمان های دولتی و تأمین مواد سوختی از طرف دولت برای روستائیان و میزان مشکلات موجود در راه حفاظت از منابع طبیعی رابطه معکوس و معنی دار گزارش شده است. هدف کلی این تحقیق طراحی الگوی مشارکت های مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده استان می باشد. اهداف اختصاصی این تحقیق عبارتند از:

بررسی ویژگی های فردی بهره برداران و کارشناسان منابع طبیعی، بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق با مشارکت مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده، تعیین عوامل تبیین کننده متغیر مشارکت مردمی از دیدگاه بهره برداران و کارشناسان منابع طبیعی و طراحی الگوی مشارکت مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی. بر اساس مستندات ادبیات تحقیق عوامل موثر بر مشارکت مردم در قالب عوامل فردی، سیاسی - قانونی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، روان شناختی و ترویجی سازماندهی شده اند. که در واقع مدل نظری تحقیق حاضر را تشکیل می دهند

مواد و روشها :

از دیدگاه طبقه بندی تحقیقات بر مبنای هدف، تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی، از حیث کنترل متغیرها، به دلیل عدم امکان کنترل متغیرها، از نوع تحقیقات غیر تجربی و بر حسب زمان وقوع، از نوع تحقیقات پس رویدادی است. از نظر روش تحقیق، علی-ارتباطی است چرا که به تحلیل رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته و کشف علت ها می پردازد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بود که با بهره گیری از مبانی و چارچوب نظری تهیه گردید و پس از اطمینان از روایی و پایایی آن برای جمع آوری داده ها مورد استفاده قرار گرفت. برای حصول اطمینان از روایی پرسشنامه از پانل متخصصان متشکل از اساتیدراهنما و مشاور و سایر اعضای گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران استفاده شده است جهت آزمون پایایی ابزار تحقیق، تعداد ۳۰ پرسش نامه تکمیل و کرومباخ آلفا آنها محاسبه گردید. $\alpha = .88$. جامعه آماری شامل دو گروه کارشناسان و مدیران منابع طبیعی و بهره برداران عرصه های منابع طبیعی هستند. حجم نمونه جامعه بهره برداران به کمک فرمول کوکران ۳۱۷ نفر و برای جامعه کارشناسان ۵۶ نفر محاسبه شده است. روش نمونه گیری در تحقیق حاضر از نوع روش های نمونه گیری طبقه ای، خوشه ای چند مرحله ای برای جامعه بهره برداران و نمونه گیری تصادفی ساده برای جامعه کارشناسان بوده است. در این مطالعه استان ایلام به دلیل شرایط متفاوت آب و هوایی در نقاط مختلف به سه طبقه تقسیم و از هر طبقه یک شهرستان انتخاب گردید. پس از انتخاب سه شهرستان به کمک نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای، از ۸ بخش موجود در این سه شهرستان ۵ بخش و از ۱۲ دهستان موجود، ۷ دهستان و از ۷ دهستان ۶۰ روستا انتخاب و سپس به تعداد نمونه های مشخص شده برای هر شهرستان از روستاهای انتخاب شده، پرسشنامه ها تکمیل گردید.

در جدول (۱) حجم جامعه مورد مطالعه، نمونه و پاسخگویان مشخص شده اند. برای پردازش داده ها و تحلیل و توصیف آن ها از آمار توصیفی و آمار تحلیلی استفاده گردید.

در این تحقیق دو دسته متغیرهای مستقل (عوامل و ویژگیهای فردی، عوامل اجتماعی - فرهنگی، عوامل روان شناختی، عوامل اقتصادی، عوامل ترویجی، عوامل سیاسی) و متغیر وابسته مشارکت مردمی مورد مطالعه قرار گرفته اند.

جدول ۱- حجم جامعه مورد مطالعه، نمونه و پاسخگویان

شهرستان های امتخاب شده	بخش	دهستان	حجم جامعه آماری	حجم نمونه
شیروان چرداول	شیروان، مرکزی	لومار، کارزان، آسمان آباد، شباب	۵۳۰۲۰	۱۵۳
ایلام	چوار	بولی	۳۱۷۲۴	۹۱
مهران	صالح آباد، ملکشاهی	گچی، شوهان، صالح آباد	۲۵۲۵۴	۷۳

نتایج و بحث:

یافته های توصیفی:

ویژگیهای فردی:

یافته های تحقیق نشان داد که ۴/۳ درصد بهره برداران کمتر از ۲۰ سال و ۵/۳٪ آنها بیشتر از ۶۰ سال داشته اند. بر این اساس بیش رین فراوانی بهره برداران ۱۰۰ نفر (۳۲/۲ درصد) در فاصله سنی ۳۰ - ۲۰ سال قرار داشته اند. ۷۴ درصد (۲۳۲) نفر از بهره برداران متأهل و ۲۵/۹ درصد (۸۱ نفر) آنها مجرد بوده اند. میزان تحصیلات ۲۱/۹ درصد (۶۷ نفر) بهره برداران در حد بی سواد، ۸/۵ درصد (۲۷ نفر) آنان تحصیلاتی در سطح لیسانس داشته اند. ۷۱ درصد (۲۱۱ نفر) از بهره برداران نوع مالکیت خویش را شخصی (ملکی) اعلام داشته اند. بهره برداران به طور متوسط دارای حدود ۵۵ رأس دام می باشند. ۲۹/۴ درصد آنان (۵۰ نفر) تعداد دام خویش را بین ۲۰ - ۴۰ رأس دام اعلام داشته اند و همچنین ۵/۴ درصد (۱۰۰ نفر) تعداد دام خویش را بالای ۱۰۰ رأس اعلام کرده اند.

ویژگیهای فردی کارشناسان:

یافته های تحقیق نشان داد که بیشترین فراوانی کارشناسان (۳۹/۶٪) در گروه سنی ۳۶-۴۵ سال و کمترین فراوانی (۷/۵٪) در گروه سنی زیر ۲۵ سال قرار داشته اند. این اطلاعات گویای آن است که ترکیب و هرم سنی کارشناسان و مدیران غالباً "میانسال" بوده است. براساس اطلاعات گردآوری شده از جامعه کارشناسان ۸۳٪ از افراد مورد مطالعه متأهل و فقط ۷٪ مجرد بوده اند. براساس اطلاعات گردآوری شده از جامعه کارشناسان ۸۴/۸٪ (۴۵ نفر) از افراد مورد مطالعه مرد و ۱۵/۲٪ را زنان تشکیل داده اند. این اطلاعات نشان دهنده آن است که در اداره کل منابع طبیعی استان مشاغل کارشناسی بیشتر در اختیار مردان بوده و زنان کمتر مشاغل کارشناسی و مدیریتی را در اختیار داشته اند. با عنایت به اینکه در سال های اخیر پذیرش دانشجویان دختر در رشته های کشاورزی و منابع طبیعی بیش از آقایان بوده اند لذا انتظار می رود که مسئولین اجرایی نسبت به توانایی هایی کارشناسی و مدیریتی زنان واکنش مثبت نشان داده و بیش از پیش آنها در مشاغل کارشناسی و یا بالاتر بکار گیرند. ۲۷/۵٪ (۱۴ نفر) پاسخگویان دارای سابقه خدمت بین ۲۰-۱۶ سال بوده اند و ۹/۸٪ (۵ نفر) دارای سابقه کار بین ۱۵-۱۱ سال را اعلام داشته اند. ۵۵/۸٪ (۲۸ نفر) پاسخگویان دارای مدرک لیسانس و ۲۸/۸٪ پاسخگویان دارای مدرک فوق دیپلم و ۱۵/۴٪ نیز دارای تحصیلات فوق لیسانس بوده اند. بیشترین فراوانی رشته تحصیلی مربوط به افرادی بوده است که رشته آنها منابع طبیعی بوده است (۴۶/۹٪) و کمترین فراوانی مربوط به افرادی بوده که رشته تحصیلی آنها علوم پایه بوده است (۴/۱٪).

مطالعات همبستگی:

۱- مطالعه همبستگی میان متغیرها در جامعه کارشناسان:

در این پژوهش برای بررسی رابطه بین متغیرهای با مقیاس ترتیبی با متغیرهای فاصله‌ای از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است.

جدول ۲- رابطه بین متغیرهای پژوهش (ضریب همبستگی اسپیرمن)

ردیف	متغیر	r	p
۱	عوامل سیاسی	۰/۴۶۸***	۰/۰۰۲
۲	عوامل اجتماعی	۰/۶۱۹***	۰/۰۰۰
۳	عوامل اقتصادی	۰/۳۲۰*	۰/۰۴۱
۴	عوامل روان‌شناختی	۰/۴۰۴*	۰/۰۱۱
۵	قابلیت‌های مروجین منابع طبیعی	۰/۴۲۹***	۰/۰۰۵
۶	وضعیت محتوی برنامه‌های ترویج منابع طبیعی	۰/۲۹۱	۰/۰۶۵
۷	عوامل برنامه ریزی ترویجی	۰/۳۹۷***	۰/۰۰۹

*در سطح ۰/۰۵ معنی دار است **در سطح ۰/۰۱ معنی دار است

بر اساس نتایج بررسی رابطه متغیرهای پژوهش با متغیر مشارکت مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی طبق جدول (۲) می‌توان گفت که بین متغیرهای عوامل سیاسی- قانونی، اجتماعی- فرهنگی، قابلیت‌های مروجین منابع طبیعی، ساختار و برنامه ریزی تشکیلات ترویج، متغیرهای اقتصادی و روان‌شناختی با متغیر مشارکت مردمی رابطه وجود دارد. در حالی که بین متغیرهای وضعیت محتوی برنامه‌های ترویج منابع طبیعی و مشارکت مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی رابطه وجود ندارد.

۲- مطالعه همبستگی میان متغیرها در جامعه بهره برداران:

جدول ۳- رابطه میان متغیرهای مورد مطالعه

P	r	متغیر
۰/۷۳۰	۰/۰۲	شرکت در دوره‌های آموزشی- ترویجی
۰/۱۰	۰/۱۰	سطح تحصیلات بهره‌برداران
۰/۰۰۰	۰/۴۸**	قابلیت‌های حرفه‌ای کارگزاران اجرایی
۰/۳۲	۰/۰۶۵	استفاده از رسانه‌های ارتباطی
۰/۲۷	۰/۰۸۳	میزان درآمد بهره‌برداران
۰/۰۰۲	۰/۱۹۸**	اعتماد بهره‌برداران به مجریان طرح‌ها
۰/۲۵۲	۰/۰۷۴	اعتماد به نفس بهره‌برداران
۰/۸۵۸	۰/۰۱۲	مشورت با بهره‌برداران قبل از اجرای طرح‌ها
۰/۰۰۰	۰/۲۳**	میزان تماس بهره‌برداران با مروجان
۰/۷۲۴	۰/۰۳۱	مقدار وام
۰/۷۸۷	۰/۰۱۸	میزان ارتباط بهره‌برداران با نهادهای دولتی
۰/۹۱۹	۰/۰۰۷	نوع شغل بهره‌برداران
۰/۰۰۰	۰/۴۸**	میزان مشارکت بهره‌برداران در تشکل‌های مردمی
۰/۰۰۰	۰/۴۶**	مشارکت اجتماعی بهره‌برداران
۰/۰۰۰	۰/۳۹۷**	منزلت اجتماعی بهره‌برداران
۰/۰۰۰	۰/۲۹۶**	ویژگی‌های فرهنگی بهره‌برداران
۰/۲۱۳	۰/۰۸۱	آگاهی افراد در زمینه اهداف و اهمیت طرح‌ها
۰/۲۸۷	۰/۰۶۹	تمرکز زدایی در مدیریت ترویج
۰/۰۰۰	۰/۲۷۶**	توجه به علایق و نیازهای بهره‌برداران
۰/۰۱۴	۰/۱۵۸*	نگرش بهره‌برداران نسبت به مشارکت
۰/۰۰۰	۰/۳۷۸**	میزان خدمات ترویجی ارائه شده به بهره‌برداران
۰/۰۰۰	۰/۷۶۸**	میزان دانش فنی بهره‌برداران
۰/۰۰۰	۰/۴۶۸**	وضعیت موجود برنامه‌های ترویجی
۰/۲۱۰	۰/۰۸۱	زمینه‌سازی برای مشارکت
۰/۰۰۰	۰/۵۰۳**	میزان حمایت‌های سیاسی و قانونی
۰/۰۰۲	۰/۱۹۷**	میزان تسهیلات دریافتی
۰/۶۸۴	۰/۰۴۳	مقدار زمین آبی و دیم
۰/۰۰۰	۰/۳۴۷**	سازماندهی جوامع محلی

در سطح ۰/۱۰ معنی دار است

* در سطح ۰/۰۵ معنی دار است

* تحلیل رگرسیون چند متغیری (جامعه کارشناسان):

در این مرحله جهت سنجش نقش جمعی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته مشارکت مردم در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی از رگرسیون چند متغیره به شیوه Backward استفاده شده است. در این روش ابتدا کلیه متغیرهای مستقل همزمان وارد تحلیل شده و اثرات کلیه متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته بررسی قرار می گیرد. اما به مرور متغیرهای ضعیف تریکی پس از دیگری از معادله خارج شده و نهایتاً این مراحل تا زمانی ادامه می یابد که خطای آزمون معناداری به ده درصد برسد. جدول (۴) نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون را نشان می دهد.

جدول ۴- یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیره

Sig	T	Beta	SEB	B	متغیرهای مستقل
۰/۷۲۸	-۰/۳۵۲	-۰/۰۶۵	۰/۵۴۷	-۰/۱۹۲	عوامل سیاسی- قانونی (X1)
۰/۰۰۱	۳/۶۴۰	۰/۷۴۹	۰/۵۴۲	۱/۹۷	عوامل اجتماعی- فرهنگی (X2)
۰/۰۶۹	-۱/۱۹۰	-۰/۳۱۵	۰/۴۵۵	-۰/۸۶۰	عوامل اقتصادی (X3)
۰/۶۶۴	۰/۴۳۹	۰/۰۶۶	۰/۲۱۱	۰/۰۹۲	عوامل روان‌شناختی (X4)
۰/۱۸۳	۱/۳۶۶	۰/۲۴۹	۱/۱۵	۱/۵۷	قابلیت‌های مروجین منابع طبیعی (X5)
۰/۷۸۶	۰/۲۷۴	۰/۰۴۷	۰/۹۷۸	۰/۲۶۸	وضعیت محتوی برنامه‌های ترویج (X6)
۰/۸۱۱	۰/۲۴۱	-۰/۰۳۷	۱/۴۱	-۰/۳۴۲	عوامل برنامه ریزی ترویجی (X7)
۰/۱۷۵	۱/۳۹	-	۲۶/۵۳	۳۶/۹۴	عرض از مبدأ

Multiple R = ۰/۷۵ R square = ۰/۵۷۴ Adjust R square = ۰/۵۳۴ Standard Error = ۱۸/۵۴

با توجه به یافته‌های جدول (۴) می توان نتیجه گرفت که متغیرهای مستقل موجود در معادله رگرسیون ۵۷٪ تغییرات متغیر وابسته مشارکت در فعالیت‌های حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی را تبیین می نمایند و معادله رگرسیونی آن عبارت است از:

$$y = ۳۶/۹۴ + ۱/۹۷x_2$$

در واقع نتیجه تجزیه واریانس برای معادله رگرسیون ($f = ۵/۵۷$, $p = ۰/۰۰۰$) در جدول (۴) معنی دار است. همچنین می توان چنین گفت که از بین ۷ متغیر موجود در معادله فقط یک متغیر (عوامل اجتماعی- فرهنگی) نقش معنی دار بر متغیر وابسته داشته است و سایرین نقش معنی دار نداشته‌اند.

تحلیل رگرسیون چند متغیری (جامعه بهره برداران):

جدول (۵) نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیری جامعه بهره برداران را نشان می دهد.

جدول ۵- یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیره جامعه بهره برداران

Sig	t	Beta	B	متغیرهای مستقل
۰/۱۴۶	۱/۵۲	۰/۱۶۱	۰/۱۱۲	شرکت بهره‌برداران در دوره‌های آموزشی - ترویجی x1
۰/۰۰۰	۵/۰۴	۰/۴۷۸	۰/۱۸۰	سطح تحصیلات بهره‌برداران x2
۰/۹۵۶	۰/۰۵۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	میزان قابلیت‌های حرفه‌ای کارگزاران اجرایی x3
۰/۰۰۰	۴/۷۴	۰/۵۴	۰/۱	میزان استفاده از رسانه‌های ارتباطی x4
۰/۰۰۰	۴/۸۱	۰/۳۱۱	۰/۲۳۶	- اعتماد بهره‌برداران به مجریان طرح‌های منابع طبیعی x5
۰/۱۰۷	۰/۷۱	۰/۱۴۶	۰/۱۰۵	اعتماد به نفس بهره‌برداران x6
۰/۰۰۲	۰/۶۳	۰/۵۸۷	۰/۳۹۶	مشورت با بهره‌برداران قبل از اجرای طرح‌ها x7
۰/۴۵۶	۰/۷۶۲	۰/۰۵۶	۰/۰۳۵	میزان تماس بهره‌برداران با مروجان x8
۰/۰۲۴	۲/۴۸	۰/۱۲۷	۰/۰۵۶	مقدار وام بهره‌برداران x9
۰/۰۸۹	۱/۸۰	۰/۲۴۶	۰/۱۶۸	میزان ارتباط بهره‌برداران با نهادهای دولتی x10
۰/۰۰۵	۳/۲۰	۰/۱۶۷	۰/۰۶۳	نوع شغل اصلی بهره‌برداران x11
۰/۰۰۰	۰/۵۳	۰/۶۴	۰/۳۷۳	میزان مشارکت بهره‌برداران در سازمان‌های مردمی x12
۰/۴۱۴	۰/۸۳۷	۰/۱۳۴	۰/۰۲۶	مشارکت اجتماعی بهره‌برداران x13
۰/۰۰۰	۰/۳۲	۰/۵۹	۰/۳۱۰	منزلت اجتماعی بهره‌برداران x14
۰/۰۰۰	۶/۸۶	۰/۵۷۷	۰/۱۲۲	ویژگی‌های فرهنگی بهره‌برداران x15
۰/۹۷۲	۰/۰۳۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	آگاهی بهره‌برداران در زمینه اهداف و اهمیت طرح‌ها x16
۰/۱۵۶	۱/۴۸	۰/۲۰۲	۰/۱۵۳	تمرکز زدایی در مدیریت ترویج x17
۰/۰۰۰	۵/۱۷	۰/۵۰۸	۰/۳۳۰	توجه به علایق و نیازهای بهره‌برداران x18
۰/۰۰۰	۵/۴۱	۰/۵۶۶	۰/۳۷۹	نگرش بهره‌برداران نسبت به مشارکت x19
۰/۸۰۹	۰/۲۴۶	۰/۰۱۶	۰/۰۰۱	میزان خدمات ترویجی ارائه شده به بهره‌برداران x29
۰/۰۰۰	۹/۱۷	۰/۶۱	۰/۰۸۳	میزان دانش فنی بهره‌برداران x21
۰/۰۰۰	۴/۶۴	۰/۲۰۹	۰/۳۰	وضعیت موجود برنامه‌های ترویجی x22
۰/۹۵۲	۰/۰۶۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	زمینه سازی لازم برای مشارکت x23
۰/۰۰۰	۱۰/۷۵	۰/۷۴	۰/۱۹۱	میزان حمایت‌های سیاسی و قانونی x24
۰/۰۴	۲/۰۶	۰/۱۷۸	۰/۱۰۴	میزان تسهیلات دریافتی بهره‌برداران x25
۰/۱۶۵	۱/۴۵	۰/۱۰۰	۰/۰۷۴	مقدار زمین آبی و دیم x26
۰/۰۰۰	۵/۶۹	۰/۵۲۲	۰/۳۲۱	سازماندهی جوامع محلی (همیاران طبیعت) x27

$R = ۰/۸۱$ $R^2 = ۰/۶۶$ $۰/۴۸ =$ خطای استاندارد $۱/۶۵ =$ ضریب تعیین تعدیل شده

ضریب تعیین محاسبه شده ($R^2 = ۰/۶۶$) بیانگر آن است که ۲۷ متغیر موجود در معادله که (۱۶ متغیر آن معنادار است)

جمعاً ۶۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته (مشارکت در فعالیت‌های حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی) را

تیین می کنند.

معادله ریاضی رابطه بین متغیر مستقل با متغیر وابسته را به صورت زیر نشان می دهد:

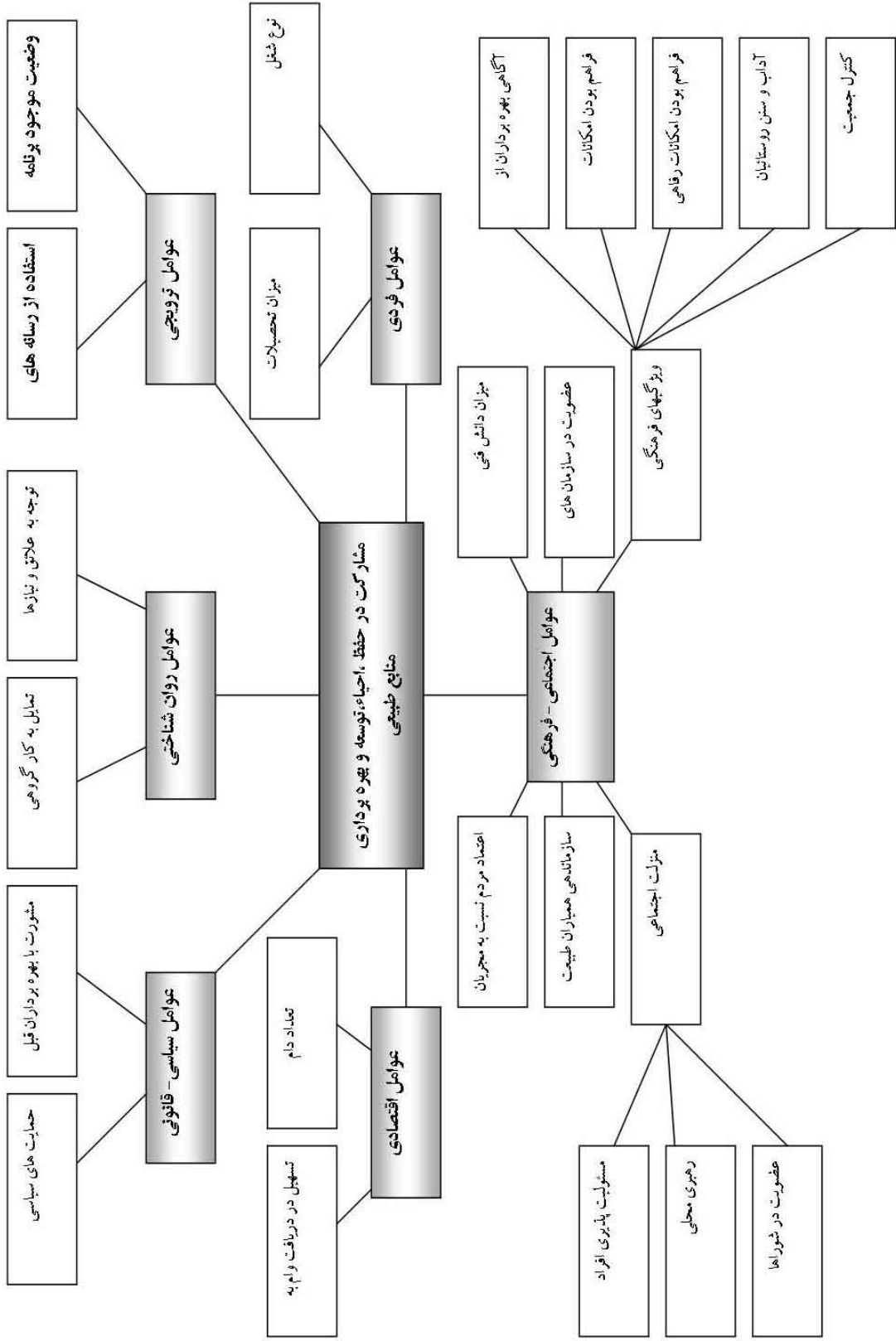
$$Y = .48 + .18X_2 + .1X_4 + .23X_5 + .39X_7 + .56X_9 + .063X_{11} + .37X_{12} + .31X_{14} + .123X_{15} + .33X_{18} + .37X_{19} + .083X_{21} + .3X_{22} + .19X_{24} + .1X_{25} + .32X_{27}$$

در واقع نتیجه تجزیه واریانس برای معادله رگرسیون ($P = 0/000$ ، $f = 70/93$) معنا دار است

چارچوب میدانی تحقیق :

در این پژوهش پس از انجام تحلیل عاملی و آزمون فرضیه های تحقیق مربوط به هر دو جامعه بهره برداران و کارشناسان و بررسی نقش عوامل مختلف بر مشارکت مردم در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی چارچوب میدانی تحقیق تهیه و تدوین گردید که نمودار آن در شکل (۲) آمده است. در این مدل ۶ عامل اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، سیاسی - قانونی، روانشناختی، ترویجی و فردی معرفی شده اند. متغیرهای تشکیل دهنده عوامل اقتصادی (تعداد دام و تسهیل در دریافت وام به بهره برداران)، عوامل اجتماعی - فرهنگی (اعتماد مردم نسبت به مجریان طرح ها، سازماندهی همیاران طبیعت، منزلت اجتماعی (مسئولیت پذیری افراد، رهبری محلی، عضویت در شوراها)، میزان دانش فنی، عضویت در تشکل ها و سازمان های مردمی، ویژگیهای فرهنگی (آگاهی بهره برداران از اهمیت طرح ها، فراهم بودن امکانات بهداشتی، فراهم بودن امکانات رفاهی، آداب و سنن روستائیان، کنترل جمعیت) عوامل روان شناختی (توجه به علائق و نیازها، تمایل به کار گروهی) عوامل فردی (نوع شغل و میزان تحصیلات) عوامل سیاسی - قانونی (حمایت های قانونی و مشورت با بهره برداران قبل از اجرای طرح ها) عوامل ترویجی (وضعیت موجود برنامه های ترویجی و استفاده از رسانه های ترویجی) می باشند.

شکل (۳-۴): چهارچوب میدانی تحقیق

نتیجه گیری و پیشنهادات:

این تحقیق با هدف طراحی الگوهای مشارکت مردمی در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده استان ایلام صورت گرفت. بررسی انجام شده بوسیله ضرایب همبستگی نشان داد که، بین متغیرهای قابلیت‌های حرفه‌ای کارگزاران اجرایی، اعتماد بهره‌برداران به مجریان طرح‌های منابع طبیعی، میزان تماس بهره‌برداران با مروجان، میزان مشارکت بهره‌برداران در تشکل های مردمی، مشارکت اجتماعی بهره‌برداران، منزلت اجتماعی بهره‌برداران، ویژگی‌های فرهنگی بهره‌برداران، توجه به علائق و نیازهای بهره‌برداران، نگرش بهره‌برداران نسبت به مشارکت، میزان خدمات ترویجی ارائه شده به بهره‌برداران، میزان دانش فنی بهره‌برداران، وضعیت موجود برنامه‌های ترویجی، میزان حمایت‌های سیاسی و قانونی، میزان تسهیلات دریافتی و سازماندهی جوامع محلی با متغیر مشارکت در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی رابطه وجود دارد.

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی نشان داد که میزان استفاده از رسانه‌های ارتباطی، اعتماد بهره‌برداران به مجریان طرح‌های منابع طبیعی، مشورت با بهره‌برداران قبل از اجرای طرح‌ها، تعداد دام، نوع شغل اصلی، عضویت بهره‌برداران در نهادها و سازمان‌های مردمی، منزلت اجتماعی بهره‌برداران، ویژگی‌های فرهنگی بهره‌برداران، توجه به علائق و نیازهای بهره‌برداران، نگرش و تمایل بهره‌برداران نسبت به مشارکت، میزان دانش فنی بهره‌برداران، وضعیت موجود برنامه‌های ترویجی، حمایت‌های سیاسی و قانونی از بهره‌برداران، میزان تسهیلات دریافتی بهره‌برداران، سازماندهی جوامع محلی، نقش معنی‌داری بر مشارکت مردم در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی داشته‌اند.

بر مبنای یافته‌های تحقیق جهت گسترش مشارکت مردمی در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده پیشنهاد می‌گردد:

۱- از آنجا که در نتایج حاصل از تحقیق دیده می‌شود بهره‌برداران با شغل اصلی دامداری و تعداد دام بیشتر، فعالیت بیشتری در زمینه حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی داشته‌اند، لذا پیشنهاد می‌گردد مسئولین اداره منابع طبیعی ارتباط بیشتری با افرادی که شغل اصلی آنها دامداری است، برقرار نمایند و با برگزاری کلاسهای آموزشی خاص در انتقال سیاستها و دستورالعمل‌های مربوط به منابع طبیعی کمک نمایند.

۲- نتایج این تحقیق نشان میدهد که بیش‌ترین فراوانی بهره‌برداران (۳۲/۲٪) در فاصله سنی ۳۰ - ۲۰ سال قرار داشته‌اند. لذا به نظر می‌رسد که اکثریت جامعه آماری بهره‌برداران جوان باشند و لذا با این هرم سنی و در صورت داشتن برنامه واقع بینانه و قانع کننده و متناسب با نیاز آنها و آموزش صحیح روز به روز به تعداد حامیان طبیعت و منابع طبیعی اضافه نمود و در جهت تغییر نگرش‌های منفی آنها اهتمام ورزید

۴- مطالعه همبستگی میان متغیر میزان درآمد و مشارکت مردم در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی نشان داد که رابطه معناداری بین این دو متغیر وجود ندارد. این خود بیانگر آن است که فقط انتفاع شخصی از مشارکت تنها دلیل مشارکت مردم نیست. لذا در صورت جلب رضایت گروه‌های مردمی و توجه به سایر ابعاد زندگی مردم و همسویی کارگزاران اجرایی منابع طبیعی با مردم می‌توان بیش از پیش به تحقق برنامه‌های حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی امیدوار بود

۵- نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داده است که سطح تحصیلات بهره‌برداران یکی از عوامل موثر بر مشارکت مردم در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی می‌باشد. با توجه به اینکه اکثریت جامعه آماری این تحقیق دارای تحصیلاتی در حد خواندن و نوشتن هستند لذا پیشنهاد می‌گردد که با همکاری تنگاتنگ آموزش و پرورش استان و علی‌الخصوص نهضت سوادآموزی زمینه با سواد شده این بهره‌برداران فراهم گردد. که در صورت تحقق این مهم می‌توان به استفاده بهره‌برداران و کارشناسان از آخرین متدهای قابل کاربرد در امور منابع طبیعی امیدوار بود.

۶- نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داده است که اعتماد بهره‌برداران به مجریان طرح‌های منابع طبیعی، یکی از عوامل موثر بر مشارکت مردم در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی می‌باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد که قبل از اجرای هر برنامه ای جلسات مشترک با گروه‌های منتخب مردمی در سطوح روستاها برگزار و دقیقاً اهداف، اصول و... مشخص گردد. برقراری ارتباطات چهره به چهره و بدون واسطه، کمک گرفتن از رهبران محلی و احترام به هنجارهای فرهنگی از سوی عوامل اجرایی می‌تواند روند اعتمادسازی را بیش از پیش سرعت ببخشد.

۷- نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داده است که وضعیت موجود برنامه های ترویجی، یکی از عوامل موثر بر آمادگی به مشارکت مردم در حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی می باشد. این امر بیانگر نقش اساسی ترویج در جلب مشارکت مردم نسبت به حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری منابع طبیعی می باشد. تداوم نقش ترویج در این زمینه در گرو واقع بینی و تطبیق خویش با نیازها و علائق بهره برداران می باشد. لذا پیشنهاد می گردد که اولاً همواره محتوی برنامه های ترویجی به روز بوده و از سوی دیگر منطبق با سطح دانش و آگاهی مردم باشد. بنابراین روانی، سادگی و واقع بینی برنامه های ترویجی بایستی بیش از پیش مد نظر قرار گیرد.

منابع:

- ۱- پاپ زن، ع، ۱۳۸۴. بررسی جایگاه مردم و تشکل های مردمی در شبکه ملی ترویج بر اساس تجربه سایر کشورها. معاونت ترویج و نظام بهره برداری وزارت جهاد کشاورزی، دفتر مطالعات و طراحی نظام ترویج، گروه مطالعات و ارزشیابی آموزشی ترویجی، تهران، ۳۶۵ صفحه.
- ۲- پرتی، ج، ان، ۳۸۱. بازآفرینی کشاورزی سیاستها و عملیات مناسب برای پایداری و خوداتکایی. ترجمه: علیرضا کاشانی، انتشارات مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی، سلسله انتشارات روستا و توسعه، شماره ۴۶، تهران، ۴۲۱ صفحه.
- ۳- حسینی، س.، فهام، ا.، کیوان درویش، امیر. (۱۳۸۵). بررسی عوامل موثر بر مشارکت جوامع محلی در مدیریت پایدار منابع آب و خاک در حوزه آبخیز حبله رود. سمینار برنامه ریزی توسعه مشارکتی آب و خاک کشور، تهران، ۲۵۵ صفحه.
- ۴- خاتون آبادی، س.، ۱۳۷۹. مشارکت انسانی و ارتباط دوسویه (چارچوبی برای تشکیل گروه های حافظ منابع طبیعی و توسعه پایدار). مقاله ارائه شده به اولین همایش منابع طبیعی، مشارکت و توسعه، ۲۸ و ۲۹ دیماه ۱۳۷۹، تهران، ۲۶۸ صفحه.
- ۵- خسروشاهی، م.، قوامی، ش.، ۱۳۸۴. هشدار. نشر پیوند، معاونت آموزش و ترویج سازمان جنگل ها و مراتع کشور، تهران، ۱۴۳ صفحه.
- ۶- خلیقی، ن.، قاسمی، ت.، ۳۸۳. بررسی تاثیر مسائل اقتصادی - اجتماعی بر میزان مشارکت دامداران در طرح های مرتعداری. مجله علوم کشاورزی و منابع طبیعی، سال یازدهم، شماره اول، تهران، ۹۵ صفحه.
- ۷- سازمان جنگلها و مراتع کشور. ۱۳۸۵. اداره کل منابع طبیعی استان ایلام. سیمای منابع طبیعی استان ایلام، ایلام، ۱۴۰ صفحه.
- ۸- شاعری، ع، ۱۳۷۸. طراحی الگوی مشارکتی - ترویجی پذیرش طرح ساماندهی خروج دام از جنگل های حوضه آبی خزر، رساله دکتری ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ۳۷۴ صفحه.
- ۹- شریعتی، م.، زیادبخش، س.، ورامینی، ن.، ۱۳۸۴. عوامل موثر بر مشارکت روستائیان جنگل نشین در حفاظت از جنگل های شمال و غرب کشور. فصلنامه جنگل و مرتع، شماره ۶۷، تهران، ۸۴ صفحه.
- ۱۰- ثمری، د.، ۱۳۸۲. مهندسی ترویج جنگلداری اجتماعی جنگل های زاگرس. رساله دکتری ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ۲۶۵ صفحه.
- ۱۱- عثمان پور، م.، ۱۳۸۵. بررسی نقش شوراهای اسلامی در حفظ، احیاء، و توسعه منابع طبیعی استان کردستان. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ۱۶۸ صفحه.
- ۱۲- ملک محمدی، ا.، ۱۳۷۹. طراحی الگوی اصلاح ساختار تعاونی های جنگل نشین برای تامین مشارکت نظام یافته مردمی در مدیریت جنگل های شمال. مجله جنگل و مرتع، شماره های ۵۳-۴۷، ۹۵ صفحه.

13-FAO.(2007).NGo participation .Available on the

<http://www.codexalimentarius.net/web/Ngo-participation.jsp>.

14-Fisher,R,J.(1999).Devolution and Decentralization of Forest Management in Asia.journal of Forestry ,No,199.

15-Warner,K.(2000).Forestry and Sustainable Livelihoods Unasylva,No 202.

16-Walter,S.(2004).Non Governmental organization present and future Relations ,Community development journal ,No 28.

Designing the model for public participation in the conservation, restoration, development, and utilization of renewable natural resources in Ilam Province.

Abstract

The main purpose of the present study is to designing the model for public participation in the conservation, restoration, development, and utilization of renewable natural resources in Ilam Province. The statistical population included two groups of experts and managers of natural resources and beneficiaries of natural resources. Calculating Cochran formula, sample size was determined 317 and 56 for beneficiaries and experts, respectively. The main research instrument is a questionnaire. The validity was established based on experts' opinions and the alpha coefficient (at value of 0.88) was calculated. For statistical population of experts and managers, this study showed that only the social and cultural factors were effective on dependent variable, participation. Meanwhile political, economic, psychological, capabilities of extension agents of natural resources, content of natural resources programs variables were not effective.

Keywords: participation, people, extension of natural resources, public organizations